

vedőknek.
ben szenvedő kö-
köszvény folyadék
re szolgái annak
magikai jellegét
üveg minden tes-
érzett idült közs-
s en meggyógyi
szives ezen egy-
vannosságra hozni,
közönség ide-
te becsese

16.
gers D. c/o,
eszer telep
nt-Place, Ostseite,
rógyosztárban.
i körgyógyiszerár
e le m b e: Ezen
ál kérjük a n. é.
Kwizda közsvény-
meg azt, s ügyel-
kon rajta legyen

yiség.
k számú Kaffka-
sas-utczára eső
yó évi május hó
rom évre bérbe

karékpénztár.

BBB
a-papir
BLON
mány.
ól Párisban.
enki óvatik.
Pohl J. J., Dr.
on E. bécsi egye-
rak által legjobb-
kittató minőség-
att, és mert au-
gra ártalmas kel-

a felett,
gyógyszerek közül
ellen, az irjon egy
tízötletnek Lipsche
npirátot. E könyv-
aknak bizonyult
ismertette, hanem

jelentések
nyik, hogy igen sok
is elegendő arra,
thatlan betesség
Ha a betegnek a
sere áll, akkor még
várható, s ez okból
betegségeit megren-
váltató könyvecske
választhatja meg a
arat megküldése a
e nem kerül.

an
ere, modern

telére.

Y A R.

Szerkesztőség és kiadó hivatal
Széchényi-utca SIMON-ház Kunz József ur
kereskedésével szemben.

HIRDETME NYEK.

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panasza-
valamint a lap szelemi részét illető
minden kö z l e m é n y e k s e i n t é n d ő k .

Bérmentelen levelek csak ismert kszektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PART KOZLÖNYE.

Előfizetési ár:
Helyben bázhoz hordva vagy vidékre postán
küldve:
Egész évre " " " " 10 frt — kr.
Félévre " " " " 5 frt — kr.
Negyedévre " " " " 2 frt 50 kr.
Hirdetési díj:
Ot-hasábospetitör egyszeri beiktatásért ökr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábospetitörért 20 kr.
Hirdetést vagy reclamatot magában foglaló
ujdonság sora 50 krajczár.

Megjelen n a p o n k é n t, a vasárnap és péntek kivételével.

XIV. évfolyam 1887.

Debreczen. Hétfő, január 31.

21. szám.

Semiták és antisemiták Debreczenben.

Ma a következő megfontolásra érdemes levelet kaptuk.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Mezey Ernő volt függetlenségi párti képviselő, most pedig egyik függetlenségi párti nagy lap vezércikkéhez holnap városunkba érkezik, hogy itt a felolvasó körben felolvasást tartson.

E tény igen dicsérendő, s nem is találnánk abban semmi rendkívilit, ha biztosan nem tudnók, hogy ama felolvasással Mezei ur nem a közjónak akar áldozni, hanem csak egy ügyes kortesfogással óhajt élni a közelgő választásokkal szemben. Városunkban hetek óta nyílt titok, sőt maga Mezei ur sem tagadta ezt, hogy a legközelebbi választásoknál a debreczeni második kerületben mint a függetlenségi párt képviselője akar fellépni. Háromszor, négyszer volt már több napon át városunkban, s itt a függetlenségi párt corifeusain kívül főleg az intelligensebb zsidócsaládokhoz látogatott el, fölajánlván hazafias szolgálatait mint zsidó honfű, a zsidóság érdekeinek megvédelmzésére, s mint udvarias férfiú gondja volt, hogy a szép menyecskék mindenikének külön-külön itt is elmondja azt, a mit Szabadkán írt egy hölgy albumába, hogy t. i. „Arról ábrándozik, nem Debreczenben*) van-e az ideál, kit az életben mindég kerestem, soha meg nem talált, s kinek a földön még is léteznie kell“? . . .

Hát mindez igen szép, megengedhető korteskedés, senkinek semmi kifogása nem lehet ellene. Nem is ez indít e soraink írására. Hanem igenis az, hogy meg kell tudnia Mezei urnak, hogy mi zsidók itt Debreczenben, — a függetlenségi párt helyi lapjának örökös antisemitakodása daczára is, jó viszonyban élünk a keresztyén társadalommal. Részt vetünk a társadalmi mozgalmakban a nélkül, hogy csak valahol is a legcsekélyebb kellemetlenség érhetett volna bennünket.

Igy lesz-e, így lehet e még ezután is, nagyon kétséges, miután Mezei Ernő ur azon indokolással hogy a zsidóságnak akar hasznára lenni, reánk uzsította az antisemiták táborát, a kik hivatásuknak fogják ösmerni, itt a létező viszonyokat fölforgatni, az egyenetlenség magvát elhinteni, s az örökös viszály szelét felkorbácsolni.

Ugyanis biztos forrásból tudjuk, hogy a Mezey féle mozgalom ellensúlyozására közelebb Debreczenbe jönnek Istóczy Győző, Vadnai Andor és Rácz Géza, mint az orsz. antisemita párt küldöttei, hogy itt egy zsidónak esetleges képviselővé megválasztását lehetetlenné tegyék.

Nos itt a Mezey Ernő debreczeni törekvéseinek kézzel fogható eredménye. Ha ő valójában szívében lelkében jó zsidó, a ki hitsorsosai nyugalomát, megelégedését szívében viseli, akkor még idejekorán visszavonul, s nem ad okot reá, hogy személye itt a viszály magvának elhíntésére alapul szolgáljon.

Mi debreczeni zsidók hálásak leszünk ezért, s kérni fogjuk e derék prófétánk fejére a Jehova minden áldását tisztelettel számos zsidó választó polgár.

Kőrössi Sándor beszéde

— a képviselőház jan. 28-iki üléséből —

Kőrössi Sándor városunk harmadik kerületének országgyűlési képviselője mint az igazságügyi bizottság előadója a képviselőházban, a pénzbüntetések hovatordításáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmából a következő beszédet mondotta:

T. ház! Midőn törvényhozásum az V. cikkben megalkotta büntető törvénykönyvünket, azon büntetés közé, melyek az emberi különös akaratnak az általános akarat elleni ellenszegülése esetében törvényszégek megtorlására alkalmasak, felvette a pénzbüntetést is, mint olyant, melyet régebbi törvényeink is alkalmaztak és mely bizonyos törvényszégek esetében oszthatósága és helyrehozhatósága, tehát a büntetés két lényeges corollariumánál fogva igen alkalmas és igen igazságos. Ugyanezen törvényhozásum az V. cikkben a pénzbüntetésekbe bejövő összegek hovatordításáról is rendelkezett, azt rendelvén a 27 §-ban, hogy a pénzbüntetések az elbocsátott szegény foglyok segélyezésére és javító intézetek felállítására és fentartására fordittassanak.

Törvényhozásum a modern kor humánus követelményeinek hódolt egyrészt, másrészt törvényhozó eszélességet tanusított akkor, mikor az elbocsátott szegény foglyok segélyezését és javító intézetek felállítását elrendelte.

Büntető törvénykönyvünk a büntetések végrehajtásánál a fokozatos progressiv rendszert vette alkalmazásába, vagyis azon rendszert, a mely míg egy részről az elítéltsé sulyosan érezteti az állam büntető hatalmát, másrésztől szenvedések és nélkülözések között hozzászoktatja az elítéltsé ahhoz, hogy önjerejéből maga küzdjön ki a maga számára enyhülést és könnyebbülést. E rendszerből kifolyólag felvette büntető törvénykönyvünk a közvetítő intézetet, melynek célja az, hogy az elítéltsé, akaratereje és önruralma erősítésével a szabad életre előkészítse.

Felvette a feltételes szabadságra bocsátás intézményét, melynek célja az, hogy a szabadon bocsátott elítéltsé valamely tisztességes, becsületes kereset és életmódra szert tehessen egyrésztől, más részről pedig folytonos jómagaviselet által igazolja, hogy javulási szándéka erős elhatározáson alapul. Ezen intézményeknek mintegy kapcsolatos lénczszeméül felvette az akkori törvényhozásum a szabadon bocsátott szegény foglyok segélyezését és a javító intézeteket is; azt akarván ez által elérni, hogy a feltételes szabadon bocsátott egyén valamely tisztességes keresetmódot kezdheszen, és a becsületes életmódjára visszatérjen.

A régi időben állam és társadalom abban hibáztak, hogy az elítéltsé szabadon bocsátottak, tehát a büntetésüket kiállott sorsáról nem gondoskodott. Tíz, husz évi börtönözés után kitaszította őket a társadalomba, a hol egészen új nemzedéket találtak, minden támasz nélkül állván, önfentartási ösztönből ismét a bűn útjára lépni kényserítettettek.

A napirenden lévő törvényjavaslat minden ezen intézményeket, nem akarja megszüntetni; meg akarja azokat tartani, csak oda akarja mólosítani, hogy a pénzbüntetések ne kizárólag a 27 §-ban kitűzött célra fordittassanak, hanem azok ¼ részben fogházak, börtönök, államfogházak építésére fordittassanak; azt hozván fel indokol, hogy az 1880-ik év szeptember óta szerzett tapasztalatok szerint, a pénzbüntetésekbe oly tetemes összegek jöttek be, hogy azokat kizárólag a 27-ik §-ban foglalt célra ésszerűleg felhasználni nem lehet.

Az igazságügyi miniszteri javaslat indokolásában ki van mutatva, hogy a pénzbüntetésekbe 1880 szeptember hó 1-től az. 1886-ik év harmadik negyedéig bejött összesen 1.758.072 frt 69 ½ kr.

Ezen összeghez hozzászámítván a fel nem használt összegeknek gyümölcsötvetés után nyert kamatait, vagyis 127.554 frt 86 krt, most már az országos rabsegélyző és javító intézet alapértéke az 1886. évi harmadik évnegyedben 1.885.627 frt 55 ½ krra emelkedett.

Madarász József: Volna, ha el nem költözték volna.

Kőrösi Sándor: Meg van! (Derültség.) Noha ezen összegből már eddig tényleg két javító intézet felállított, az elbocsátott szegény foglyok a felmerült szükséghez ké-

pest segélyeztettek, sőt az 1880-ik évi XX. t. cikkben meghatározott 500.000 frtból már eddig 407.472 frt 93 ½ kr igénybe vétetett, mégis a javító intézetek ingatlanai befejezték, értéken és építkezéseken felül, az 1886-ik év végén, ezen alap 1.200.000 frtyai vagyonnal bírt és bir jelenleg is.

Ha bizonyos az, amit most már kétségbe nem lehet vonni, hogy a büntetéspénzekből sokkal nagyobb összegek folynak be, sem mint azokat a kitűzött célokra felhasználni lehetne, mire fordíthatnának azok a észszerűbben, mint bírósági és letartóztatási helyeink szaporítására és javítására? Hiszen érezte ezek hiányát az 1878-ki törvényhozásum is, mert az V. törvénycikk 52. §-ában elrendelte, hogy a míg a jelen fejezet határozatainak megfelelő intézeteink nem lesznek, az eddigi, oda lehetett volna tenni slendrian mód szerint hajtataknak végre a büntetések. Ebben a törvényhozás elismerte, hogy nekünk itt Magyarország on rendszeres állami börtönök, fegyházaink kellő számban nincsenek. Sajnos, a sok oldalról igénybe vett állami kincstár rendszeres börtönök és fegyházak építéséhez igen csekély mérvben járulhat s így a büntető politika s a börtön rendszerünk ellenére oda kell elzárunk az elítéltséket, ahova lehet. Nem lehetne ugyan a mi börtöneinkről ma már elmondani azt, amit Macaulay mondott Howard János idejéről, (Halljuk! Halljuk!) hogy Angliában ezen időben a börtönök a föld poklái, a bűn iskolái és a betegségek terjesztői voltak. Nem lehetne ma már börtöneink ajtajára felírni, amit Szemere Bertalan szerint fel kellett volna írni, hogy az ember, mint hibás hozatt ide be és miut megrögzött gonosztevé eresztetik szabadon. Nem lehetne mert ma már mégis egynehány rendszeres állami börtönünk és fegyházunk is van.

1872-ben a bíróságok szervezése alkalmával állami kezelés alá átvettették 6 használható börtön: azóta állami költségén építették 7 rendszeres börtön. De hát ezek nem elegendők a nagyszámú itéltek elhelyezésére s fájdalom a tapasztalatot azt tanusítja, hogy hazánkban az elítéltsé száma évről-évre szaporodik. Míg 1862-ben törvényszéki és járásbíróági fogházakban a letartóztatottak átlagos száma csak 7735 főből állott. 1885-ben már 14.127 főre emelkedett. Az 1886-iki hivatalos jelentés szerint 1700 fegyházra elítelt férfi, fegyvenhely hiányában nem szállítottott fegyházba. Mária-Nostrán, mely állam intézet nök számára van berendezve s pedig len 300 nő számára, mai napon 416 nő van elzárva. Tény tehát, hogy bírósági fogházaink nem elegendők, hogy azokat szaporítani, a meglevőket javítani kell. Közigazgatási fogházaink pedig csaknem azt mondhatom, hogy teljességgel hiányosak és a csekély jelenték-telen kihágásokért elítéltsé rendszerint nagyobb bünsökökkel együtt záratnak el; daczára az 1879: XL. t. cz. 18 szakaszának, mely azt rendelte, hogy a közigazgatási hatóságok által elítéltsé, közigazgatási fogházakba és a mennyire lehet magázózárukba zártassanak el. Letartóztatási helyeink hátrányai még abban is nyilvánvalók, hogy a vizsgálati foglyokat nem lehet elkülöníteni egymástól. Az ifjú bünsökökkel együtt, egy helyre kell zárni, ami legtöbb esetben a vizsgálat megghiúsítására és az ifjú bünsök elrontására vezet.

Mindezen okok azon meggyőződésre vezették az igazságügyi bizottságot, hogy letartóztatási helyeinket szaporítani és a meglevőket javítani kell. De az igazságügyi bizottság nem tért még ki azon kérdéseknek a megvizsgálása elől sem; először, mennyire fog körülbelül rugni az a pénzösszeg mely a kir bíróságok itéletei folytán fog befolyni Masodszor, vajjon az a hányad, mely a javító intézetekre és rabsegélyezésre fordítatik, nem fogja-e veszélyeztetni a 27. szakaszban kitűzött célt? Az igazságügyi bizottság, hogy ezen kérdésekre megfelelőhessen, az 1885-ik év eredményéből indult ki és azt találta, hogy egyáltalában nem lesz veszélyeztetve a 27. szakaszban kitűzött cél, amennyiben az 1885. évben a pénzbüntetésekbe befolyt összesen 372.336 frt 45 krt. — Ebből a bíróságok itéletei alapján befolyt 210.154 frt 03 kr; a közigazgatási hatóságok itéletei alapján 115.651 forint 32 kr.

Ha nem vesszük is tekintetbe az évenként tapasztalt emelkedést, hanem maradunk az 1886-iki eredménynél, akkor is marad rabsegélyezés és javítóintézetekre 210.154 frt negyedrésze, vagyis 52.538 forint 50 kr. Ha

pedig a számításba belevesszük annak az egy milliónak 5 százalékos kamatait is, a melyet a 31. szakasz szerint az igazságügyi-miniszteriumnak gyümölcsötvetőleg kell elhelyezni, vagyis 50.000 frtot, akkor összesen lesz e célra 102.538 frt 50 kr. Ezen összeg pedig ezen célra elegendő lesz; mert eddig is rabsegélyezésre évenként 21.000 a két javító intézet fentartására pediglen 43.870 forint igényeltetett, vagyis összesen 64.870 forint. Ez összeget levonván a 102.538 forintból, marad 37.668 frt 50 kr, a miből a rabsegélyezést fokozni, a javító intézeteket pedig fejleszteni lehet. Ezen adatokból arról is meggyőződött, hogy az ¼ hányad a 26 §-ban kitűzött célt egyáltalában veszélyezteti, — Emellett ha valami nagy mértékben nem is, de mégis elő fogja mozdítani letartóztatási helyeink szaporítását és javítását a mennyiben ezután 157 ezer forintonál több marad ily építkezésekre, mint eddig. Mert eddig csak e célra a törvényszéki építkezésekre szavaztatott meg az igazságügyi-miniszterium tárczájában 100.000 forint.

De igen nagy előnye ezen törvényjavaslatnak az is, hogy közigazgatási hatóságaink rendelkezésére fogházak és tolonczházak építését teszi lehetővé, a miknek felállítását — több törvényhatóság kérelmezte már a t. háztól.

Ha ez a törvényjavaslat törvényerőre emelkedik, lehetségessé teszi azt, hogy tisz. tán közigazgatási fogházak és tolonczházak építésére évenként mintegy 115 ezer forint maradjon, vagyis az az összeg, mely eddig a közigazgatási hatóságok itéletei alapján olt be.

Megjegyzem még itt, hogy a közigazgatási fogházak nem oly mesterkélték, mint a bíróságok, tehát kevesebb kerülnek és könnyebben is felállíthatók lesznek.

T. ház! Büntető törvénykönyvünknek lehetnek sőt elismerem vannak is hiányai: de börtönrendszerünk a mai humanus tapasztalatok és kívánalmak magaslátán áll. De hasztalan dicsékszünk büntető törvénykönyvünkkel; hasztalan törekszünk megvédett emkértársainkat visszavezetni a becsületes életmódjára, ha a szükséges eszközöket rendszeres börtönök, fogházak és fegyházak építésével meg ne szerzzük. Ugyanazért a napirenden lévő törvényjavaslatot, mely a szabadon bocsátott foglyok és javítóintézetek sérelme, és az állam kincstára, illetőleg az adózó polgárok megterhelése nélkül ezen célra a letartóztatási helyeink szaporítását és javítását, az igazságügyi bizottság megbízásából a t. képviselőháznak általánosságban a részletes tárgyalás alapján elfogadásra ajánlom. (Általános helyeslés.)

Hermann Ottó arról óhajtott volna valamit hallani, hogy a javító intézetek minő hatással vannak. Azokban különben ő egyáltalán nem hisz. A bünsök nagyrésze tévedésből került a börtönbe, az javító intézetre nem szorult; a többen pedig a javítás nem segít. A nép műveltségének, erkölcsének fokozása, az előleges javítás az, amelynek célja, eredménye lehet s a jólét növekedése az, ami megóv a bűntől.

Kőrösi Sándor előadó: T. ház! (Felkiáltások: Eláll! Halljuk!) Csak igen röviden kívánok Herman Ottó képviselőjének felélni. Ő nem kifogásolta a törvényjavaslatot, hanem megtámadta büntető törvényünk alapelvét, azt véelve, hogy annak alapelve a javítás. Ő azt mondta, hogy nem hisz a javítási rendszerben. Azt vártam tehát, hogy fog hiinni az elrettentési rendszerben, vagy is abban, ha ismét behozatik a kerékbetörés, a nyársrahuszás, az elveszven való tüzel-vassal való sütögetés. De ő ezt nem mondja, hanem keresi az orosságot ott, a hol az csakugyan megvan, de nem oly nagy mértékben, mint ő mondta. Azt mondta, az iskolálat kell szaporítani s akkor nem lesz börtönre szükség. Hát nem látja a t. képviselő ur, hogy a társadalom legmagasabb rétegeiben is vannak bünsök, találkoznak gr. Boorinók ott is, a hol a nevelés, az iskola hiánya egyáltalában nem feltétel. Addig, míg ember lesz, akár iskolázott, akár nem, börtönre mindig lesz szükség. Csak annyiban van igaza a képviselő urnak, hogy ha az állam több iskolát állít, kevesebb börtönt kell felállítania, de állítani börtönt okvetlenül mindig kell. Csak ennyit kívántam megjegyezni és most ismételve kérem a törvényjavaslat elfogadását. (Élénk helyeslés jobb felől.)

A képviselőház ezután a törvényjavaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadja.

Hova építsük a reáliskolát?

III.

Az a szándékomban, hogy az előző cikkben föltett kérdésre lehető rövidséggel válasz, s ezen szándék megvalósítása céljából csak azokat a hiányokat sorolom fel, melyek az első pillanatra is szembe üllök. Magának a tervnek részleteit, nevezetesen az egyes tantermek elhelyezését illetőleg, még ha akarnék, még akkor sem tudnék mondani semmit, mert azokat nem ismerem, sőt még nem is látom.

Egy vagy két hiányosságot, azt hiszem a figyelmes olvasó már az előbbi cikk átolvasása után maga is fedezhetett fel. De azért vegyük sorra mi is azokat a hiányokat, hogy annál biztosabb meggyőződést szerezhessünk azoknak létezéséről.

Az első és az én meggyőződésem szerint a leglényegesebb hiány az, hogy a reáliskola számára tervezett épületnek nincs olyan udvara, mely, az egyes órák közt tartott szünetek alatt a tanulók üdülési helyül szolgálhatna. A középső udvar ugyanis, melyet a kétemelet magassága épület egészen körülzár, a legtöbb számítás szerint is, csak 9 méter széles és 19 méter hosszú lett volna az eredeti tervzet szerint, vagyis nagyon csekélyvel nagyobb területű, mint a város házában a nagy tanácsterem. A mint értesülve vagyok az átalakított újabb terv szerint ebből is el kell egy részt venni, mert az eredeti terv szerint az épület hátsó részébe tervezett lépcsőzet onnan kivételt, s a bejárat mellett az udvar elő részébe fog építtetni. A kezem közt levő eredeti terv méretei szerint én az udvart 170 vagy legfeljebb 180 négyszög méterre számítottam. Ha most már ezen úgy is roppant kicsiny területből is 40 vagy 50 négyszög métert letöltnék a lépcsőház számára, akkor a legkedvezőbb számítás szerint is csak 140 négyszög méter marad udvar gyanánt. Most hát legelőször is azt kérdelem: lehet-e ily, roppant szűk kis udvarra lebecsátani a tanulókat, kiknek számát én a leendő nyolcosztályú reáliskolában 300-ra becsülöm? Hova lehetne hát lebecsátani? A hátsó udvarra? Igen; de ez meg nyári torna helyiségül szolgál s a torna eszközök foglalják el. Most meg tehát ezzel szemben az a kérdés merül fel, szabad-e, célszerű-e megengedni azt, hogy a tanulók korra való tekintet nélkül a tornázó helyre bocsátassanak az ily órák között? Nem lenne-e az gyakori baleseteknek, karficomításoknak, vagy más effélének okozója? En a magam részéről nem tartom megengedhetőnek, hogy a tanulók, — főképen az aló osztálybeliek — a tornateremben vagy a nyári nyakörölő téren korlátlanul, feltűnést nélkül bármikor, megjelenhessenek, mert félek, hogy akkor majd nagyon gyakorlati lesznek a szerencsétlen esések. A nyári tornahelyiségek bizonyára ezért vannak zárva a főiskolában is.

De még más hiány is keletkezik a középső udvar híhetetlen kicsiny voltából. A reáliskola ablakai keletre, délre és nyugatra nyílnak. Ezek az ablakok nyáron a nap hevítő sugarainak annyira ki vannak téve, hogy délelőtt, és dél után a nap heve ellen zárva kell azokat tartani, ha a kétemeletes fal által feltöltött melegétől tikkasztóvá lett levegőt a tantermekbe nem akarjuk bebecsátani. Ilyenkor az árnyékos oldalon levő ajtókat s folyosó-ablakokat kellene nyitva hagyni és kivülsz szabad levegőt onnan nyernék. De ugyan kapunk-e? — A középső udvar árnyékos lesz ugyan, mert a nap soha nem fog majd bele besütni, mert hiszen az egy mély és szűk veremhez fog hasonlítani, melynek talaja örökösen nedves és penészes lesz a csatornából felszivárgó nedvességtől. Gondoljunk hozzá ehhez azt is, hogy e szűk udvar földalatti csatornájának nyílásából felszálló büdös gázok, melyek néha még a nyílt utcán is olyan kiállhatatlanok, mennyire megrontják ezen zárt udvar levegőjét! En azt hiszem, hogy ezen különben árnyékos udvarról nem lehet — hanem egészségrontó tisztátalan levegőt lehetne kapni. Az efféle építkezést, a mennyire csak lehet, kerülni kell még a magánháznak is. Annál inkább kerülendő ilyenek a középítkezésnél, főképen pedig iskoláknál.

Második lényeges, habár az én vélekedésem szerint már sokkal csekélyeb, hiányosság az, hogy a reáliskola számára szük-

séges hivatalos helyiség egy része az egyház számára tervezett baltáry emeleti részében lenne. Ez magában véve még nem lenne valami nagy baj; mert hiszen ez, amint tudom, az igazgató lakóhelyeül van kijelölve. A kormány ugyanis felügyeleti és általános nevelési tekintetéből szükségesnek tartja, hogy az igazgató az iskola épületében, vagy legalább annak tőszomszédjában lakjék. De az igazgató számára szánt ezen lakást úgy, a mint azt az újabb módosított terv szerint építeni akarják határozottan rosznak sőt veszedelmesnek tartjuk.

Az egyház ugyanis határozottan azt követeli, hogy az ő számára építendő földszinti helyiségek egymással közvetlen összeköttetésben álljanak, s ezen, talán még más okból is, nem akarja megengedni azt, hogy az ő udvaráról az emeletbe lépcsőt építsenek, s azt kívánja, hogy a baltáry ezen emeleti részéből csak a középső, kétemeletes épületnek, különben is szűk ajtaján lehessen be és kijárni. — Mi lesz ennek a következménye? — Először is az, hogy aki a baltáry emeleti részébe akar feljutni, mielőtt ezen épület udvarán hiába keresi a feljárást, kalauzt fogad s végigvezetetté magát a reáliskolának, azután pedig a két épületet összekötő ozlog-csarnoknak folyosóján, ezeken át elkalauzoltatja magát az egyházi épület folyosóira, míg végre ott nagy örömeire feltedezi a keresett lakást.

De hagyjuk a tréfát és vegyük a dolgot olyan komolyan, mint a milyen komoly az valóságban. A tízvezély az iskolákban már az épület rendeltetése miatt sem gyakori ugyan; de miként némely külföldi és a legközelebb történt mármaroszigeti eset is bizonyítja, nem tartozik a lehetetlenségek közé. Mi történnék ily esetben ezen elzárt emelet lakóival? Az utca közvetére ugrálnak le vagy keressek a 30—35 méter hosszú terevényes folyosókon és a szomszéd házon át a kivezető utat? A reáliskola egyetlen kijáratának a nyílása magának a reáliskolának is kevés, ha az iskola lehető legnagyobb népszerűségét tekintjük. Es ennek dacára még egy másik háznak is ezt tegyük ki és bejárat helyéül? Vagy például, ha abból az emeleti részből az udvarra egy lapát hamut kell levinni, hát akkor ezért végig kelljen menni a reáliskola folyosóján egész hosszában és csak ezeken át lehessen eljutni a torna-helyiségül is szolgáló hátsó udvarra?

Ha az egyháznak oly nagy alkalmatlanságot csinálna, az, hogy négy vagy öt tagból álló család azon az udvaron ét juttatja a maga lakásához: akkor ám legyen meg az egyház akaratja, de viszont akkor meg a városnak azt kell kikötnie, hogy a 4. számmal jelölt udvarból az egyházi épület belső sarkától a hátsó udvarig nyúló telek-rész az emeletnek adassék oda. Ekként, ha már az utcával közvetlenül nem közlekedhetik is ez az emelet egy mellék lépcsőn, a hátsó udvar felé legyen lejárása. Ez gazdasági, rendfentartási és tűzrendőri tekintetéből egyaránt szükséges és elengedhetlen.

Magára az egész építkezésre nézve fölvehetném még azt a kérdést is, hogy észszerű-e, az egészségügyi szabályokkal összeegyeztethető-e, hogy így építsük mi egy századokra szánt oly iskolai épületet, melybe úgy fogunk majd 300 vagy talán 330 tanulóval beszülfölni, hogy azok 3—4 órán át egy folyóban fülledt levegőben üljének négy fal közt? Hol találjuk ebben az angolok által, de sőt a hazánkban is 180 középiskola legtöbbjében, az újabb időkben épülteknek pedig bizonyára mindegyikben alkalmazott azon üdörös elvet, hogy a testi nevelés, valamint az egészség megvédése érdekében engedjünk a tanulóknak közben-közben egy kis mozgást és üdítő szabad levegőt? — Vagy az utcára bocsátunk le őket? De hiszen ez ellen meg a nagy közönség tiltakoznék első sorban, ha mi magunknak nem volna is kifogásunk ellene.

Kérdezhetném még azt is, hogy ugyan miféle érdek kívánja meg azt, hogy városunkban éppen ezen kis helyre legyen összehozva valamennyi tanítvány? Tudományos vagy nevelési érdek? Vagy talán a város szépítésének érdeke? En azt hiszem egyikem. Sőt a nevelés érdekében meg éppen káros is, hogy felsőbb tanintézeteknek (akademiáknak) az életbe kibocsátott és majda emteljes esekévkévi szabadsággal bíró hallgatói, és a magaviseleti tekintetben még felügyeletre szorult középiskolai tanulók, ugyanazon fedél alá szorítottassanak, vagy egymáshoz oly közel álló tanintézetekben helyeztessenek el.

Volnának még több kérdéseim is, a melyek szintén jónak látnám, hogy én magam adjam meg a kellő felvilágosító feleletet; de az olvasó közönségnek türelmével, a szerkesztő ségnek pedig szíveségével már eddig is vizsgálta éltém, mert csak két cikkre kértem helyet. A helyet tehát, hogy még továbbra is nyujtánám e cikket, megint csak azon óhaj tásomat nyilvánítom, hogy: négy vagy öt-ezer forint különbségért (mert én úgy hiszem nem kellene több) ne építsünk egy, hogy 10 vagy 15 esztendő múltán az épületek célszerűtlenségét magunk is kénytelenek legyünk beismerni. Századokra szánt épület lesz az, melyet most építeni akarunk; és én hiszem, hogy nem közvetlenül, de közvetve a tudományos ismeretek terjesztése s a gazdasági meg az ipari műveltség fokozása által, du-san fog kamatozni városunk számára az a töké, melyet ebbe a tanintézetbe belefektetünk. Ne sajnáljuk tehát azt a 4 vagy 5 ezer forintnyi különbséget, melylyel egy más, már csak a fejlődés esetére gondolva is sokkal alkalmasabb helyre építendő reáliskola kerül.

Alkalmas helyet bizonyosan többet is találunk, s amennyiben nem képeznék az a város tulajdonát, még akkor sem kell attól tartanunk, hogy majd a tulajdonosoktól magas árt követelnek, mert válogathatunk a sok közül; végső esetre pedig ott volna az a felek, a hova a reáliskola eredetileg tervezett. Csak a földlog, hogy ne huzzuk halasszuk már tovább az építés ügyét, mert ez már most is ugyancsak a körünkre égett.

Fazekas Sándor.

A szabadelvű párt bálja.

— Ünnepi fény, zajos készülődés! — Mi történnék itt? — Pörgő kalap klakkal, pitykés dolmány frakkal való testvériségnek nagy ünnepe ez, — A debreczeni szabadelvű párt bálja rendezése a farsang legkellemesebb estéi közé szokott tartozni. Az ideig a farsang eddigi legsikerültebb estélye volt.

Már kilencz órára megtelt közönséggel a mai „redoute“-unk díszes táncsterme. — A közönség Debreczen város előkelősége és jómódu polgársága képezte. — A díszes bál toalette mellett ott lehetett látni a polgár leánykát nem kevésbé izléses öltözetében, lecsúgzó hajával, a lebegő frakkszárnyak közt meg-meg csendült az ezüst sarkantyú jökdévpümpengése.

Zavartalan jökdév, fesztelenség jellemezte a farsang ez estélyét. — Azt érezte mindenki, hogy otthon van, hogy rokonai és testvérei között járál. — Es ezen testvéries érzelmeknek jogos alapja van. A debreczeni szabadelvű párt egy oly tömör és oly hatalmas testület képez, mely nemcsak nagy politikai súlylyal bír, hanem társadalmilag is oly testület alkot, mely annál fogva, hogy keblében a leghiggadtabb elemeket egyesíti egy megdönthetetlen fal minden ellenzékieskedés, minden antiszemitazkodás ellen. — A bálnak egy külső, mint belső sikere nagy volt. A táncsterem, a páholyok szebbnél szebb ökökkel teltek meg, s a fiatalaság egykezett is kitenni magáért, hogy valahogy tánczos nélkül ne maradjon valaki. A négyeseket két nagy colonneban kellett rendezni, s még így is oly sürten állottak a párok, hogy a rendezőknek ugyan csak szemeknek kellett lenni, ne hogy összeméjenek a kacskaringós figurák. — Szűnet után jött meg legkivált a társaság igazi magyaros kedve. A csárdásnak nem akart vége szakadni, s míg volt hozzá a tánczosoknak ereje, nem is hagyták pihenni a cigányosság hegedűit.

A pompás mulatságnak csak a kora reggel vetett véget, amikor az álmos kocsi-sok ragadták haza felé a bál szépeit, kik bizonyára soká fogják szíveikben hordani e kellemesen töltött est szép emlékeit.

Nagyon sok szépet lehetne még írni a tegnapi bálról, de úgy hiszem minden ékes szóllásnál szebben beszél az a névsor a mit a jelen volt gyönyörű hölgy koszoruból össze állított sikerült. Ez pedig a következő: Gróf Dégenfeld Józsefné, Alföldy Gáborné, Bíró Józsefné, Bányai Istvánné, Borsy Andrásné, öz. Csorba Lajosné, ifj. Csanak Józsefné, Czeglédy Józsefné, Czeglédy Gyuláné, Deák Józsefné, Harsányi Jánosné, Harsányi Istvánné, Jóna Dánielné, Konti Józsefné, Kardos Lászlóné, Kis Lajosné, Kelemen Ferencné, Kapros Gáborné, Kopeckzy Józsefné, öz. Király Imáné, Kovács Mihályné, Liptay Miklósné, Lám Sándorné, Mauó Kálmáné, Márk Endréné, Mészáros Józsefné, Mandes Viktorné, Mihályi Jánosné, Mede Gyuláné, Nemes Kálmáné, Peleskey Józsefné, Pálffy Ferencné, Péntek Ferencné, Pap Antalné, Rösler Istvánné, Rác Károlyné, Rác Mihályné, Szabó Sámuelné, öz. Szabó Lajosné, Szabó Miklósné, dr. Sáriváry Gyuláné, Szabó Kálmáné, Somogyi Jánosné, Szabó Istvánné, Sipos Ferencné, Szedlákné, Szabó Lajosné, Szentesy Jánosné, Topitsné, Zádor Lajosné, Zátorszky Istvánné urókné, továbbá: Alföldy Erzsike, Bernáth Flóra, Bernáth Gizella (Budapestről), Borsy Eszika, Csanak Irén és

Margit, Czeglédy Mariska, Debreczeny Vilma, Eisman Emma, Erdődy Lina, Egey Mici, Fráter Erzsike, Földesy Leona, Györy Zsuzsika, Glósz Róza és Zsuzsika, Harsányi Zsuzsika, Jóna Mariska és Etelka, Konti Irén, Kürti Zsuzsika, Kelemen Róza, Kapros Ida, Kopeckzy Katica, Király Ilona, Kovács Erzsike, Liptay Mariska, Lakatos Agnes, Mészáros Mariska, Erzsike, és Polika, Major Juliska, Nemes Ilona, Nikodén Teréz, Nagy Ilona, Némethy Erzsike, Pongor Juliska, Peleskey Róza, Pap Etelka és Róza, Rác Juliska, Rác Erzsike, Szabó Emma, Szabó Berta, Stern Aranka, Somogyi Málka, Szabó Teréz és Lina, Sypos Teréz, Szentesy Erzsike, Tóth Emma, Váry Margit, Vértesy Mariska, Vész Teréz, Zátorszky Matild, ur hölgyek.

A vacsora alatt toasztokat mondtak Fráter Imre, Körösi Sándor, és Géresi Kálmán. Fráter Imre, a debreczeni szabadelvű párt elnöke, — poharát a vendégek, köztük különösen a 2 szeretett képviselőkre és a miniszter elnök Tiszta Kálmán egészségére ültette. Utánna Körösi Sándor köszöntö meg Fráter Imrénének a megemlékezést és ültette a szabadelvű pártot, s végül Géresi Kálmán a mi kedves szeretett főispánunkat gróf Dégenfeld Józsefné Szilasi Irma urhölgy ö méltóságát ültette. Mind három felköszöntőt örösi „eljen“ fogadta. Vacsora után a táncba fárhadhatlan fiatalok folytató a táncot a Rác Károly kitűnő zenéje mellett, egész kiváló ki-virradtig. Az egek ura engedje meg, hogy a szabadelvű párt, városunknak, táncmulatságainak meg sok ilyen kellemes estévszerezzen. A jelen volt notabíllások közül a következőket sikerült feljegyezni:

gr. Dégenfeld Lajos és Körösi Sándor Debreczen város képviselői, Szakszó Rezső prépost, gr. Dégenfeld József főispán, Fráter Imre a szabadelvű párt elnöke, Wan der Venze generális, Becsey Antal ezredes, Görgey őrnagy, br. Mansberg százados, gr. Kun főhadnagy, Simonffy Imre polgármester, Scheveizer kir. tanácsos, Boczkó Sámuel főkapitány, Tóth Antal, dr. Sáriváry Gyula, Nemes Kálmán, stb.

Káli.

Napi hírek.

— A tornaszázból íránt, — mely már előre láthatólag is egyike lesz az idei farsang legsikerültebb és legfényesebb táncvígalmának, — readkivül nagy az érdeklődés úgy városunkban, mint általában a vidéken. A buzgó és fáradságot nem ismerő rendezőség, mely nagy részt a tornaegyletben legközelebb alakult „ő nálló férfiak csoportja“ból áll, mindent elkövet a bal minél fényesebben sikerülése mellett. A tornaegylet a legközelebbi évek ietolyása alatt kétszer rendezett már táncmulatságot, hanem az mindakettő iakább csak ugynevezett kránczokban volt, s nem olyan fényes bál, mint a minő a mostani lesz. — A táncrend is a legizlésesebben van kiállítva, a tornaegylet színet viselő alapon, a különböző torna-eszközök mintájára készített tornaszerekből, melyek mindegyike egy-egy kedves emlék lesz a bálna résztvevő hölgyek részére. Felhívjuk a közönség figyelmét e táncmulatságra annyival is inkább, mert e lesz a farsang legutolsó elite bálja, amennyiben febr. 12-én fog megtartatni.

A tornaegylet gyakorlótermében szombaton este Györfy Aladár ur az „ő nálló csoport“ egyik buzgó előtörője s a budapesti atletikai klubnak boxmatadorja benutatta az angol boxvívást, melyet nagy érdeklődéssel nézett végig mindenki, aki a gyakorlati órán jelen volt. Az angol boxvívást gróf Eszterházy Miksa a fővárosi atletikai klubnak volt elnöke hozta be 1874 ben Angolországból, s az ő kezdeményezésére folytán honosult az meg a vidéki atletikai — kluboknál és tornaegyleteknél is. Egy időben, mikor még a debreczeni atletikai-klub nem vette fel a néhai nevet, nálunk is ismeretes volt a boxvívás, hanem a klub feloszlása folytán teljesen el lett feledve. Nagy köszönet illeti tehát Györfy Aladár urat a tagok részéről, ki e mindentekintben férfias és testedző gyakorlat tanítását szíves volt elvállalni s a debreczeni tornaegylet kebelében is meghonosítani.

Véres kardpárbaj. Beretyönjfülbán e hó 27-én véres kardpárbaj ment végre K. Ö. államvasuti-tiszt és P. I. járárbíró-sági hivatalnok között, melyben előbbi bal-karján és mellén könnyebb, utóbbi a jobb felkaron igen súlyos sebet kapott. Előbbinek Kutsenbach Sándor és Petrács Gyula huszár-főhadnagyok, utóbbinak Leszky János föld-birtokos és Kiss Samu ügyvéd bojtár voltak segédei. A parbjára egy heves összeszólalkozás adott okot.

A czegléd u. ref. templom orgonája költségeinek fedezéséhez újabb járult Szikszay Józsefné szül. Gaál Jozefa urnó 200 frttal mely kegyes adomány annál nagyobb értékű, mert a nevezett urnó nem hitűnk sorsosa. Szikszay József ur pedig külön a maga részéről az urasztala és szószék-re ajánlott ugyancsak 200 frt. Fogadják a kegyes jöltevők mind ketten a legmélyebb hálánkat és köszönetünket. Az orgona alapja mai napig 2415 frt. Debreczen 1887. Jan. 31. Némethy Lajos m. k. ev. ref. lelkész.

— Armos Bálint ur városunk társadalmi mozgalmainak és egyik legtevékenyebb vezetője, hosszabb idejű budapesti tartózkodás után, hol jött Debreczen jelszerűn egész — Hajdu-sitője. Rásó mértékhatélessé nyí lakost s te ki. — A sz tartott táncv Tóth Antal 1 Simonffy Sám Simonffy Im N. N. 3 frt Dégenfeld J József 2 fr Jóna Dániel N. N. 2 ft, G lós, Szalay Is mogyi János, hály, Tóth B. Lichenstein torszky Istve Horváth Józ László Dr. K Szabó Kálmán tanár, Laky 50 kr, Balla 10 kr, Fog a rendezőség 1887 Jan 31. — Kö ezeni könyvny gyú mint mi Vértési Arno nyonda tulajd összes lapok tünknek min b. t. Fries készített ny könyvekből e udományozni két értékes k. Amiert is fog ylet nevébe cezen 1887 árnok. — Örlé megszeretett esz jutalom nészű, kit a megérdemelt szeretett. Ö nel grófó tettejt vála a fővárosban d. u. érkezi az előadásnég fogadja kes Fehérvá mikor is egé a premiérre. vel emékeze s kétségtelet megérdemelt egyénisége a napi est t a tény, hogy ir, hanem a odást kelt a már is s — De a debreczen osztályánál nár János é Szabó János földjé 230 lai Gábor h vác Sándor veszik Löve ujosztásu s nösvári Pé zik Kulcsá na 3 1/2 ny József és Szendrei Fe 250 frt. Bo veszik, Szak ujosztásu Balogh Istv öz. Szarke kerti szálló veszi öz. Anna házáat. Maria veszi észt, átru Szép Sámu i Emma é tintért. — Hy emley Mik ották meg ünnepegyök — A let népsík 4-én, nt. 3. slat gyüle Szarka Bo mindnyájau voltak a b osztása és autatások szeszallítás gyűlés s a imutatás készített t ezelebb t terjezött fö — A z az febr. felolvasós

Meghívás.

A debreczeni „Ipargyesületi Takarékos és Hitelezet”
t. cz. részvényesei a folyó 1887. évi Február 20-ik napján d. e. 10
órákor a társulat üzleti helyiségében (Csapó-utca 335.) megtartandó

XIII. rendes közgyűlésre

azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy szavazatjog gyakorlására csak
oly részvényesek jogosítvák, kiknek nevei a közgyűlés előtt legalább 30
nappal a részvénykönyvbe bevezetve vannak.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság a lefolyt üzletéről jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A beterjesztett mérleg megállapítása s a felmentvény megadása.
4. A nyereség mikénti felosztása.
5. Két kisorsolt igazgatósági tag választása.

Az igazgatóság.

Nincs többé fogfájás.

A SOULAC-i (Gironde apátság)
tisztelendő BENEDEK-rendi szerzetesek Dom Maguelonne Prior

fogvizének

használatát mellett.

2 arany-érem; Brüsszel 1880. London 1884.

A legmagasabb kitüntetések.

Boursaud Péter prior által 1373 évben feltaláltatott.

A tisztelendő Benedek-rendi szerzetesek fogvizének használata, naponként néhány cseppet vízbe véve, megakadályozza és gyógyítja a fogak odvasságát, melyeknek fehérséget és szilárdtságot kölcsönöz, amennyiben a foghúst erősíti s teljesen egészségessé változtatja. — Valóságos szolgálatot teszünk az olvasóinak, midőn a régi és hasznos szert, a legjobb gyógy- és egyedüli óvszert fogfájás ellen ajánljuk.

A cég alapított: **SEGUIN** 3. Rue Huguerie, 1897. Fügynök: **3. BORDEAUX.**

Elixir dentifrice 1 frt 50 kr. 2 frt 50 kr. és 4 frt Poudre 80 kr. és 1 frt 25 kr. Pate 80 kr. és 1 frt 25 kr.

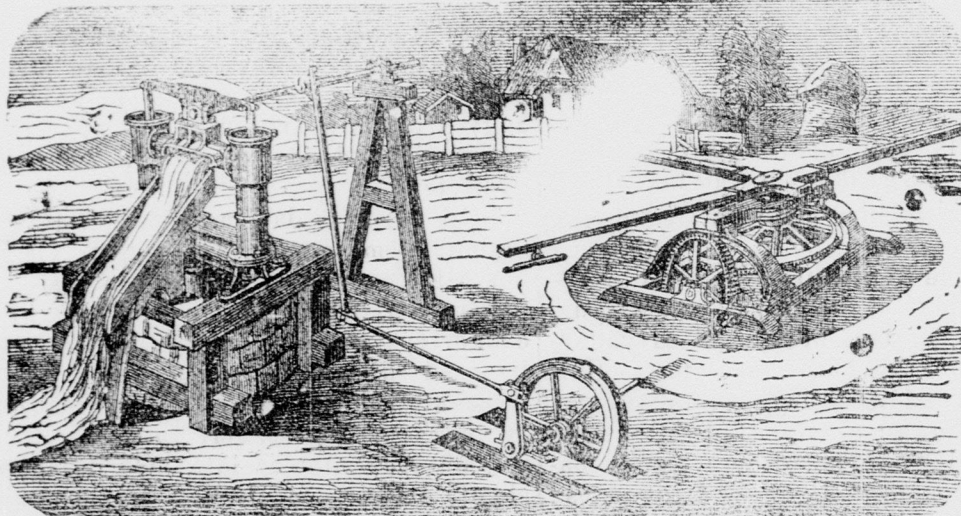
Raktárak Debreczenben: Schwarz M. Benő, Szepessy és Kerekes kereskedéseiben s Dr. Rothschnek E. gyógyszer-tárában.

Alapított 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang és ércöntődeje
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet

kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezetők berendezését városok, ölbirtokosok és magánzók részére, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGÁN FÜRDŐK
felszerelésére

szagmentes ürszékek

felállítására s minden viemüvi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten köldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYUGYAR.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN SZECHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos ívek hivatalos nyomtatványok

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok,

báli meghívók, névjegyek füzetek és könyvek

a legjutányosabb árakon állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.